

UNICEF-KÄVELY

2019–2020

- Utta tänä vuonna 2
- Järjestämisohjeet 3
- Usein kysytyt kysymykset 5
- Aamunavaus 6
- Tehtäviä oppitunneille 7

© UNICEF/Unifem

Opettajan opas **alakoulut**

unicef The UNICEF logo, which is a stylized globe with a mother and child inside, surrounded by a laurel wreath.

Tervetuloa käyttämään opettajan opasta!

Tapahtuman järjestämishojjeiden lisäksi löydät tästä oppaasta **opetusmateriaalia**. Oppituntitehtävien avulla **käsittelet lapsen oikeuksia ja kestävän kehityksen tavoitteita**, jotka linkittyvät erottamattomasti toisiinsa. Aamunavaus sekä tehtävät tukevat muuta opetustasi ja voit hyödyntää niitä suoraan eri oppiaineissa. Samalla edistät OPSin useiden laaja-alaisten osaamistavoitteiden sekä monien oppiainekohtaisten tavoitteiden ja sisältöjen toteutumista.

UNICEFin työ, kuten myös UNICEF-kävelyn tarkoitus, perustuvat YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Marraskuussa 2019 sopimuksen hyväksymisestä on kulunut tasan 30 vuotta. Oppaan tehtävien avulla muistutat oppilaita siitä, että lapsen oikeudet koskevat jokaista lasta.

Tänä lukuvuonna myös ikisuositettu UNICEF-kävely täyttää pyöreät 20 vuotta. Kiitos, että sinäkin olet mukana juhluvuodessa <3

UNICEF-kävely 20 vuotta

Vuosi on täynnä juhlaa! Sen lisäksi, että UNICEF-kävely on jo 20 vuoden ajan tuonut liikunnan ja auttamisen iloa suomalaisiin kouluihin, vietetään nyt myös lapsen oikeuksien sopimuksen 30-vuotisjuhluvuotta. **Suuri kiitos teille kaikille opettajille**, jotka UNICEF-kävelyn kautta ja monilla muilla tavoin käsittelette ja toteutate lapsen oikeuksia kouluissamme <3

Keräyskohteena lapsen oikeudet Malawissa

Oppiminen on jokaisen lapsen oikeus. Laadukas koulutus jokaiselle on yksi maapallomme kestävän kehityksen tavoitteista. **Eteläisessä Afrikassa sijaitseva Malawi on yksi maailman köyhimmistä maista** ja iso osa kouluikäisistä lapsista jää vaille laadukasta opetusta ja tärkeitä perustaitoja. **Tapahtumanne kautta kerättävät lahjoitukset ovat äärettömän tärkeitä.** Olette tukemassa malawilaislapsia, jotka UNICEFin avulla saavat mahdollisuuden hyvään ja turvalliseen koulunkäyntiin.

Jokainen osallistuva koulu saa käyttöönsä aiheeseen sopivat materiaalit aina oppilaan omasta UNICEF-kävelypassista ja uusituista tarroista monipuoliseen videovalikoimaan ja niihin liittyviin oppituntitehtäviin.

Sponsorointi verkossa entistäkin helpompaa

Tapahtuman varojen kerääminen verkkomaksuina on kätevä tapa ohjata rahat maailman lasten hyväksi ja tätä nykyä enemmistö kouluista kerää varat sähköisesti. Juhlavuoden uutuuksena sponsorit pääsevät tekemään lahjoituksen nyt halutessaan myös Mobile Paylla! Molemmat maksuvaihtoehdot löytyvät kätevästi sponsorin mennessä lahjoittamaan valitsemansa koulun UNICEF-kävelytapahtumaan.

Nykyään yhä harvempi pankki ottaa vastaan käteistilityksiä laskettavakseen konttoriin. **Jos harkitsette varojen keräämistä käteisenä, varmistakaa suoraan lähialueenne pankista, että se ottaa vastaan käteistä.** Tapahtuman materiaalipaketin mukana tulevat turvapusit seteli- ja kolikkorahalle helpottavat asiointia pankissa.

Juhlavuosi – useita palkintoja!

Lukuvuonna 2019–2020 palkitsemme jo perinteeksi muodostuneessa Kävelymestarikisassa neljä koulua, kaksi syksyllä ja kaksi keväällä. Lisäksi UNICEFin raati palkitsee kekseliäimmän tapahtumatoteutuksen! **Kisojen palkintoina on yhteensä viisi Timo Parvelan Maukka ja Väykkä -tarinakonserttia.** 30-vuotistaiteilijajuhlavuottaan viettävä lastenkirjailija Parvela on vuoden 2016 UNICEFin Lapsen oikeuksien vaikuttaja -tunnustuksen haltija ja lukutaidon puolestapuhuja.

Ilmoita koulusi joko syksyn Kävelymestarikisaan viimeistään 8.11.2019 tai kevään kisaan viimeistään 1.6.2020. Kekseliäin tapahtumatoteutus palkitaan koko lukuvuoden aikana osallistuneiden, viimeistään 1.6. kisaan ilmoittautuneiden joukosta. Yhteysopettaja saa ilmoittautumislomakkeen sähköpostiinsa tapahtumapäivänä. Vierailut toteutetaan talvella sekä seuraavan lukuvuoden alussa.

UNICEF-kävely juhlii kestävän kehityksen hengessä

UNICEF haluaa huomioida sekä koulujen tarpeet että kestävän kehityksen kaikissa toimissaan. Saamamme palautteen mukaan enemmistö kouluista katsoo tätä nykyä UNICEF-kävelyn kampanjavideot joko koulun sähköisestä materiaalipankista tai UNICEFin YouTube-kanavalta. Tästä ilahtuneina siirrymme uudelle UNICEF-kävelyvuosikymmenelle jättäen fyysiset DVD-levyt ensimmäistä kertaa pois tapahtuman materiaalipaketista. DVD-levyn poistumisen myötä koko materiaalipaketin sisältö on kierrätettävissä.

Koulujen UNICEF-tapahtumien kampanjamateriaalit tuotetaan joka vuosi ympäristöystävällisesti ja suurin osa tuotteista voidaan kierrättää paperinkeräykseen. Varmista tuotteiden kierrätys oman kuntasi ja koulusi ohjeista.

Opettajan oppaan avulla helposti OPSia toteuttamaan

UNICEF-kävely on kautta aikojen ollut oiva työkalu globaalien teemojen ja lapsen oikeuksien käsittelyyn kouluissa. Olemme valmistelleet oppaaseen valmiit tehtävät, joiden alkuun on merkitty selkeästi, minkä luokka-asteiden ja oppiaineiden opetukseen tehtävät soveltuvat. Näet myös mitä OPSin laaja-alaisia osaamistavoitteita tehtävä edistää.

Materiaalipankista on moneksi – jaa linkki kollegoille

- tarjolla esim. uusia videoita + opettajan oppaan sähköinen versio ja infoa koteihin
- materiaalipankkiin pääsee nyt jokainen opettaja suoraan kirjoittamalla postitoimipaikan ja koulun nimen nettisivujen hakuun.

Näin pääset materiaalipankkiin:

- Käytä suoraa linkkiä, jonka UNICEF-kävelyn järjestänyt yhteysopettaja on saanut sähköpostiinsa. Jaa linkki kollegoillesi! TAI
- Mene UNICEF-kävelyn nettisivuille osoitteessa www.unicef.fi/unicef-kävely, ja valitse "Ladattavat materiaalit".

NÄIN JÄRJESTÄT UNICEF-KÄVELYN

Innosta oppilaat mukaan – videot ja tämän oppaan tehtävät auttavat.

Kerro kävelystä koteihin valmiilla viestipohjilla.

Pitää hauskaa!

NOIN VIIKKO ENNEN TAPAHTUMAA

1. Järjestä koulun yhteinen tiedotustilaisuus, jossa kerrotaan UNICEF-kävelystä. Katsokaa ”Näin hankit sponsoreita 2019-2020” -video koulunne sähköisestä materiaalipankista tai UNICEF-kävelyn nettisivuilta. Siitä oppilaat saavat lisätietoa tapahtumasta ja selkeät ohjeet sponsorien hankintaan.

2. Kerro luokissa oppilaille tarkemmin, miten toimitte omassa koulussa. Jos käytätte sponsorikuoria, jaa kuoret oppilaille. Kerro oppilaille, keräättekö varat verkkomaksuina ja/vai käteisenä sekä sponsori kuorten palautuspäivä. Hankkimansa sponsorit ja näiden lupaamat summat oppilaat voivat kirjoittaa muistiin joko sponsorikuoreen, omalle muistilapulle tai esimerkiksi puhelimeen. On hyvä antaa vähintään viikko aikaa sponsorien hankintaan.

Sponsoreina voivat toimia esimerkiksi sukulaiset, naapurit, kummit tai yritykset. Kuoret voidaan säilyttää kotona, kunnes kävely on suoritettu. Oppilas voi osallistua tapahtumaan myös ilman sponsoria. On tärkeää, että kannustatte oppilaita innokkaaseen osallistumiseen ja yhdessä tekemiseen sponsoreiden vertailun sijaan.

Huom! Jos olette aikeissa kerätä varat käteisenä, varmistakaa ensin alueenne pankista, että pankki ottaa vastaan käteistilityksiä. Katso myös ”Usein kysytyt kysymykset” s. 5.

3. Pitäkää aiheeseen liittyviä oppitunteja kävelyä edeltävällä viikolla. OPSiin sopivia tehtäviä eri oppiaineisiin löytyy tästä oppaasta. Oppaan sähköinen versio sekä kaikki videot löytyvät koulunne sähköisestä materiaalipankista.

Näin pääset materiaalipankkiin:

- Käytä suoraa linkkiä, jonka UNICEF-kävelyn järjestänyt yhteysopettaja on saanut sähköpostiinsa. Jaa linkki kollegoillesi!
- Mene UNICEF-kävelyn nettisivuille osoitteessa www.unicef.fi/unicef-kavely, ja valitse ”Koulusi materiaalipankki”.

4. Tiedota koteja UNICEF-kävelystä.

Lähetä Wilma-viesti. Valmis viestipohja löytyy yhteyshenkilönne noin kaksi viikkoa ennen tapahtumaa saamasta sähköpostista. Muista lisätä viestiin tiedot juuri teidän koulunne tapahtumapäivän kulusta. Viesti sisältää sponsoreille suoran lahjoituslinkin juuri teidän koulunne UNICEF-kävelyy.

Jaa oppilaille infokirje. Tulostakaa valmis kirje koteihin koulunne sähköisestä materiaalipankista. Voit valita useista kielivaihtoehdoista juuri omalle luokallesi sopivat kieliversiot. Jaa koteihin myös ohje verkkomaksujen tekemisestä. Molemmat löytyvät koulunne linkin kautta, jonka yhteysopettaja on saanut sähköpostiinsa.

5. Jaa tapahtumaan vastuutehtäviä oppilaille. Pyydä mukaan toimitsijoiksi ja kannustamaan myös kotijoukot, vanhempainyhdistys ja UNICEFin vapaaehtoiset, yhteystiedot: www.unicef.fi/vapaaehtoiset/vapaaehtoisryhmat-ympari-suomea/.

6. Pyydä paikallismediaa paikalle tekemään juttu koulunne UNICEF-kävelytapahtumasta. Voit hyödyntää median yhteydenotossa valmista tiedotetta, jonka löydät koulunne sähköisestä materiaalipankista. Tehkää juttuja oppilaiden kanssa myös koulunne omiin somekanaviin tai koulun lehteen.

... NÄIN JÄRJESTÄT UNICEF-KÄVELYN

TAPAHTUMAPÄIVÄNÄ

- 1. Pidä aamunavaus.** Valmis teksti aamunavaukseen löytyy tämän toimintaoppaan sivulta 6.
- 2. Järjestä koulun yhteinen tilaisuus,** jossa katsotaan viime lukuvuonna suuren suosion saavuttanut "Halima sai uuden mahdollisuuden" -video koulunne sähköisestä materiaalipankista tai UNICEFin sivustolta <https://www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globalikasvatusmateriaalit/videot/>. Voitte katsoa videon myös luokissa!
- 3. Viitoittakaa** kävelyreitti UNICEF-kävely -viitoilla.
- 4. Päätäkää tarrojen jakamispaikat** ja jakakaa tarrat tarranjakajille. Tarran saa yhdestä kierroksesta (esim. puoli kilometriä) / suorituksesta. Muista myös juomapisteet.
- 5. Jaa kävelypassit oppilaille** tapahtumapaikalla.
- 6. Pidä alkulämmittely ja kerro tapahtuman aloitus- ja lopetusaika,** esimerkiksi lähtö klo 10 ja lopetus klo 12. Lähetä oppilaat matkaan!
- 7. Nauti kivasta tapahtumasta yhdessä** oppilaiden ja kollegojen kanssa <3
- 8. Kirjaa UNICEF-kävelyn päätyttyä oppilaiden keräämien tarrojen määrä** ylös Kävelymestarikisaa varten. Yhteysopettaja saa lukuvuoden kisojen ilmoittautumislomakkeen sähköpostiinsa tapahtumapäivänä.
- 9. Muistuta oppilaita passiin kerättyjen tarrojen näyttämisestä sponsoreille.**
- 10. Muistuta koteja sponsoroinnista Wilma-viestillä.** Kätevimmin tämä onnistuu käyttämällä valmista viestipohjaa. Pohja löytyy yhteysopettajan tapahtumapäivänä saamasta sähköpostiviestistä. Viestissä on sponsoreille suora lahjoituslinkki juuri teidän koulunne UNICEF-kävelyyh. Voitte muokata viestin koulunne tarkoitukseen sopivaksi.

TAPAHTUMAN JÄLKEEN

- 1. Oppilaat näyttävät sponsoreille passiin keräämänsä tarrat.** Sponsorit kertoo lupaamansa lahjoitussumman tarrojen määrällä ja tekee kokonaislahjoituksen joko sponsorikuoreen tai verkkomaksulla. Sponsorit eivät tarvitse koulun viitenumeroa tai UNICEFin tilinumeroa. **Koulun oma lahjoituslinkki löytyy tapahtumapäivänä** lähettämästämme viestistä yhteysopettajalle. Sponsoroimaan pääsee myös UNICEF-kävelyn etusivun kautta www.unicef.fi/unicef-kavely.
- 2. Mikäli käytitte sponsorikuoria, kerätkää sponsorikuoret oppilailta sopimaanne päivään mennessä.** Kävelypassin jokainen saa pitää muistona itsellään.
- 3. Jos keräätte varat käteisenä, järjestä käteisten tilitys UNICEFille.** Kerätkää sponsorikuoret, tyhjentäkää ne ja tilittäkää rahat pankkiin. Tilityslomake ohjeineen ja viitteineen löytyy ilmoittautumisvahvistuksessanne olevasta linkistä. Tilityspussit löydätte koulunne materiaalipaketista. **Huom! Olkaa yhteydessä paikalliseen pankkiinne etukäteen,** jotta löydätte varmasti konttorin, joka ottaa käteistä vastaan. Ohjeita voi tiedustella tarvittaessa asiakaspalvelustamme p. 09 584 501 tai information@unicef.fi.
- 4. Saatte UNICEFiltä sähköpostitse tiedon koulun tuloksesta noin kahden kuukauden kuluttua tapahtumapäivästä.** Tieto saapuu ilmoittautumisen hoitaneen henkilön sähköpostiin. Jaa viesti kollegoillesi.
- 5. UNICEF lähettää koululle lukukauden lopussa julisteet,** joissa kerrotaan tarkemmin, miten kävelijöiden lahjoituksilla on edistetty lapsen oikeuksien toteutumista kohdemaassa. **Lue julisteen tekstit aamunavauksena** luokassa tai koulun yhteisessä juhlassa tai tilaisuudessa ennen niiden kiinnittämistä kouluun näkyvälle paikalle.
★ Sijoita julisteet ruokajonon jonotuspaikalle, jolloin kaikki oppilaat pääsevät luontevasti vuorollaan lukemaan kiitoksen ja saavutetut tulokset.
- 6. Ilmoita koulunne juhluvuoden kisoihin.** Lukuvuonna 2019—2020 palkitsemme sekä eniten tarroja oppilasta kohden keränneet koulut että kekseliäimmän tapahtumatoteutuksen. Voittajat saavat palkinnoksi kouluilleen Timo Parvelan Maukka ja Väykkä -tarnakonsertin tai UNICEFin Hyvän tahdon lähettämään vierailun. Ilmoittaudu joko syksyn kisaan viimeistään 15.11.2019 tai kevään kisaan viimeistään 1.6.2020. Ilmoita koulunne oppilaiden yhteenlaskeut tarrat ja/tai kerro tapahtumanne hauska toteutustavasta osoitteessa www.unicef.fi/unicef-kavely tai tapahtumapäivän viestissä olevan linkin kautta.

USEIN KYSYTYT KYSYMYKSET

Jos paikkakuntamme pankit eivät ota vastaan käteistä rahaa, miten tililtän sponsoreilta tulleet rahat?

Varmistakaa ennen tapahtumaa omasta konttorista, ottaako pankki vastaan käteistä rahaa. Tarvittaessa kyseinen konttori voi neuvoa toisen konttorin, jossa käteistalletukset onnistuvat. Lisäohjeita asiakaspalvelutamme p. 09 584 501 tai information@unicef.fi.

Mikäli lähistöllänne ei ole pankkia, joka ottaa vastaan käteistä, ohjeistakaa sponsoreita tekemään lahjoitukset verkkomaksuina. Sponsorit eivät tarvitse erikseen tilinumeroa tai viitenumeroa tehdäkseen lahjoituksen verkossa.

Olemme huomanneet, että moni jättää verkkomaksut tekemättä kokonaan. Miten varmistan, että sponsorit osallistuvat?

Jotta sponsorointi olisi mahdollisimman helppoa, välittääkää koteihin suora lahjoituslinkki juuri teidän koulunne UNICEF-kävelyyn. Linkki löytyy yhteysopettajalle kaksi viikkoa ennen tapahtumaa sekä tapahtumapäivänä lähettämästämme sähköpostiviestistä. Voitte ohjeistaa myös oppilaita, että he voivat pyytää sponsoria näyttämään, miten lahjoitus tehdään verkossa – näin lahjoituksesta tulee kiva yhteinen asia myös sähköisesti tehtynä!

Oppilaamme haluavat tietää lisää siitä, mihin heidän keräämänsä rahat menevät. Voisiko joku teiltä tulla kertomaan tästä tarkemmin?

Kyllä! **Tarjoamme kouluille maksuttomia kouluvierailuja.** Voitte tilata koululenne ammattitaitoisen kouluvierailijamme pitämään oppilaille esittelyn keräyskohteesta ja lapsen oikeuksista. Sopikaa vierailu hyvissä ajoin ottamalla yhteyttä asiakaspalveluumme numeroon 09 584 501 tai osoitteeseen information@unicef.fi. Varmimmin saatte vierailun toivomallenne ajankohdalle ottamalla yhteyttä lukukauden alussa.

Saammeko tietää, paljonko juuri meidän koulumme keräsi UNICEF-kävelyllä Malawin lasten koulukäynnin hyväksi?

Kyllä! Koulunne yhteyshenkilö saa UNICEFiltä sähköpostitse tiedon koulun tuloksesta noin kahden kuukauden kuluttua tapahtumapäivästä.

Montako sponsoria oppilaalla tulee olla?

Ylä- tai alarajaa sponsoriensa lukumäärälle ei ole. **Sponsoreina voivat toimia esim. sukulaiset, naapurit, kummit tai yritykset.** Oppilas voi osallistua tapahtumaan toki myös ilman sponsoria.

Voiko tapahtumapäivän tarvittaessa siirtää toiseen ajankohtaan?

Voitte hyvin siirtää UNICEF-kävelyn toiselle päivälle oman harkintanne mukaan. Mikäli joudutte siirtämään tapahtuman seuraavaan lukukauteen, ilmoittakaa tästä asiakaspalveluumme numeroon 09 584 501 tai osoitteeseen information@unicef.fi. Näin varmistamme, että koulunne ilmoittautuminen pysyy voimassa ja lahjoittaminen onnistuu edelleen.

Voiko tapahtuman toteuttaa jollain muulla tavoin kuin kävelemällä?

Ehdottomasti! Kouluissa on toteutettu UNICEF-kävelyä menestyksekkäästi esimerkiksi **lukutempauksena, uintina, hiihtona, mäenlaskuna ja harrasteratana**, jossa jokaisesta suorituksesta saa tarran. Lisävinkkejä tapahtuman järjestämiseen saatte koulunne sähköisestä materiaalipankista löytyvästä vinkkiarkista.

Oppilaiden vanhemmat kyselevät toisinaan, mistä UNICEF-kävelyssä on tarkemmin ottaen kyse. Kuinka voisimme informoida heitä?

Yhteysopettaja saa sähköpostiinsa valmiita Wilmaviestejä, joilla tapahtumasta on kätevää kertoa koteihin. Kannustamme myös kutsumaan vanhemmat ja vanhempainyhdistyksen mukaan UNICEF-kävely-päivään auttamaan esimerkiksi juomapisteillä ja tarrojen jaossa.

AAMUNAVAUS

Puun alta luokkaan opiskelemaan

12-vuotias malawilaistytty **Chimwemwe Phiri** rakastaa lukemista. Se on kuitenkin hankalaa, sillä lähimpään kirjastoon on kahden tunnin kävelymatka. Hänen koulussaan ei ole kirjastoa, eikä myöskään tarpeeksi luokkahuoneita. Siksi monet lapset joutuvat opiskelemaan ulkona, puun alla istuen.

Nankhalin alakoulu, jossa Chimwemwe opiskelee, sijaitsee itäisessä Malawissa, Afrikassa. Koulussa on yli 1 700 oppilasta, mutta vain viisi luokkahuonetta.

Puun alla opiskelu voi kuulostaa hauskalta, mutta toisuus on usein toisenlainen.

Kuivalla kaudella sää on itäisessä Malawissa tukalan kuuma ja tuulinen. Niin oppilaiden kuin opettajienkin on hankala keskittyä ulkona, kun tuuli puhaltaa tomua silmiin. Muina vuodenaikoina kylmät aamut tai sade tekevät oppimisesta vaikeaa.

Myös Chimwemwe opiskeli ensimmäiset kouluvuotensa istuen maassa puun alla.

- Sadekaudella kirjamme kastuivat ja meidän käskettiin mennä kotiin.

Sadekaudella tunnit jäävätkin usein pitämättä. Se tarkoittaa, että oppilaat eivät ehdi opiskella asioita, jotka heidän kuuluisi oppia.

Nyt UNICEF on kuitenkin puuttunut peliin ja oppilaiden opiskeluolot parantuvat.

UNICEF rakentaa kouluun kuusi uutta luokkahuonetta, kirjaston ja vessoja. UNICEF myös tarjoaa puunsienien istutettavaksi koulun alueelle, jotta koulusta tulisi vihreämpi ja viihtyisämpi.

Oppilaat pääsevät kertomaan oman näkemyksensä siitä, miten uudet rakennukset pitäisi toteuttaa, esimerkiksi, mikä olisi paras paikka uusille vessoille.

- Olen iloinen, että UNICEF rakentaa luokkahuoneita kouluun. Se tarkoittaa, että joka ikinen oppilas pääsee opiskelemaan sisätiloihin, Chimwemwe iloitsee.

Pian hänen on myös helpompaa harrastaa lukemista, kun UNICEFin rakentama kirjasto valmistuu koululle.

Kylä, jossa Chimwemwe perheineen asuu, on hyvin köyhä. Myös Chimwemwen vanhemmilla on välillä vaikeuksia tarjota lapsille riittävästi ruokaa.

Chimwemwe kuitenkin kertoo, ettei hän koskaan jätä yhtään oppituntia väliin, vaikka joutuu välillä tulemaan kouluun nälkäisenä.

- Kun kasvan isoksi, minusta tulee sairaanhoitaja, hän kertoo tulevaisuudensuunnitelmistaan.

Jokaisella lapsella on oikeus oppia ja käydä kunnollista koulua. UNICEF-kävelyyn osallistamalla keräämme rahaa Chimwemwen kotimaahan Malawiin. Kerättyjen varojen avulla UNICEF tekee töitä, jotta jokaisella malawilaisella lapsella olisi hyvät kouluolot ja opettajat.

Tänä lukuvuonna UNICEF-kävely täyttää 20 vuotta. Kiitos, että olet mukana toteuttamassa lapsen oikeuksia. Hyvää UNICEF-kävelyä!

Lapsen oikeudet koskevat jokaista lasta

KOHDERYHMÄ	1–6 lk.
TAVOITE	Tutustua lapsen oikeuksiin, pohtia niiden merkitystä ja toteutumista omassa ja toisten lasten elämässä.
TARVIKKEET	”Reetta, Jaakko ja lapsen oikeudet” -video
KESTO	20–30 min.
OPS	AI, YM, ET/US, HI, YH Linkittyy OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L4 ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestäväen kehityksen tavoitteisiin 3, 4, 10 ja 16 (ks. s. 8).

OHJEET:

- Kerro oppilaille, että seuraavaksi katsotte videon lapsen oikeuksista. Pyydä oppilaita pohtimaan seuraavia kysymyksiä videota katsellessaan:
 - Mitä oikeuksia videolla mainitaan?
 - Kenelle lapsen oikeudet kuuluvat?
 - Miksi oikeudet ovat tärkeitä?
 - Miksi lapsille on laadittu oma ihmisoikeussopimus?
- Katsokaa ”Reetta, Jaakko ja lapsen oikeudet” -video (kesto 3:27 min.) koulunne sähköisestä materiaalipankista tai Suomen UNICEFin sivustolta <https://www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/videot/>.
 - Keskustelkaa, mitä oppilaat kuulivat tai näkivät videolla. Millaisia kysymyksiä video herätti?
- Käykää yhdessä läpi, mikä on lapsen oikeuksien sopimus. Voit kertoa sopimuksesta seuraavien tietojen avulla:
 - Maailman päättäjät ovat Yhdistyneissä kansakunnissa, YK:ssa vuonna 1989 sopineet 54 oikeudesta, jotka kuuluvat maailman jokaiselle lapselle. Vuosi 2019 on lapsen oikeuksien sopimuksen 30-vuotisjuhlavuosi.
 - Kaikki oikeudet ovat perustavanlaatuisen tärkeitä ja välttämättömiä ja keskenään yhtä arvokkaita. Niitä ei voi ottaa keneltäkään pois.
 - Kaikki maailman maat, Yhdysvaltoja lukuun ottamatta, ovat sitoutuneet siihen, että valtio huolehtii lainsäädännön kautta, että oikeudet toteutuvat. Esimerkiksi Suomessa lakiin on kirjattu, että jokaisen lapsen on käytävä koulua eikä lasta saa satuttaa.
- Oikeuksien toteutumisesta huolehtiminen on ensisijaisesti valtion vastuulla ja aikuisten tehtävänä. Myös lapset voivat vaikuttaa oikeuksien toteutumiseen. Esimerkiksi jokainen voi vaikuttaa omalla toiminnallaan siihen, että luokkakaverilla on turvallista ja hyvä olla koulussa ja oppia. (Oppilailta voi kysyä, miten.)
- Esitä oppilaille seuraavat väittämät. Pyydä heitä nousemaan ylös, jos väite pitää paikkansa ja menemään kyykkyyn, jos se ei ole totta.
 - Jokaisella lapsella kaikkialla maailmassa on samat oikeudet (O)
 - Tämän vuoksi jokaisen lapsen oikeuksiin kuuluu saada tarpeeksi hieno kännykkä ja vatsa täyteen herkuja. (V)
 - Aikuisten kuuluu pitää huolta siitä, että lapset saavat kasvaa terveinä, käydä koulua sekä leikkiä ja viettää vapaa-aikaa (O)
 - Jokaisen lapsen kuuluu saada puhdasta juomavettä ja riittävästi terveellistä ruokaa (O)
 - Kaikki lapset maailmassa pääsevät lääkäriin (V)
 - Kaikki lapset maailmassa pääsevät kouluun (V)
 - Jokaisella lapsella on oikeus siihen, ettei häntä kiusata (O)
- Kerro oppilaille, että valitettavasti, huolimatta lainsäädännöstä, oikeudet eivät toteudu kaikkialla ja kaikkien lasten kohdalla. Oikeuksista on tärkeää keskustella, jotta aikuiset ja lapset tuntevat lapsen oikeudet ja osaavat edistää ja vaatia niiden toteutumista.

LÄHDE: Lapsen oikeus!, osa 1, Suomen UNICEF 2018. Harjoitusta muokattu.

TEHTÄVÄ 2

Kestävän kehityksen tekoja

KOHDERYHMÄ	3–6 lk.
TAVOITE	Tutustua kestävän kehityksen tavoitteisiin ja pohtia millaisia käytännön toimenpiteitä ne vaativat toteutuakseen.
TARVIKKEET	Piirustus- tai kirjoitusvälineet, ("Maailman suurin oppitunti, osa 3" -video).
KESTO	45 min tai pidempi toteutustapa
OPS	AI, YM, ET/US, HI, YH, (KU) Linkitty OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L4 ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestävän kehityksen tavoitteisiin 1-17 (ks. sivun alareuna).

OHJEET:

1. Katsokaa uusi video kestävän kehityksen tavoitteista: "Maailman suurin oppitunti, osa 3" (kesto 4:40 min.) koulunne sähköisestä materiaalipankista tai Suomen UNICEFin sivustolta <https://www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/videoit/>.

TAI

Videon katsomisen sijaan voit kertoa oppilaille, että maailman maat ovat yhdessä sopineet YK:n kestävän kehityksen tavoitteista. Niiden tarkoituksena on vuoteen 2030 mennessä poistaa äärimmäinen köyhyys, edistää tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta sekä suojella maapalloa.

2. Laita näkyviin kuva kestävän kehityksen tavoitteiden symboleista. Lukekaa yhdessä kohdat läpi.
 - Nosta esiin konkreettisemmasta päästä olevat tavoitteet 1-7, 10 sekä 13-15 ja kerro tai pyydä jokaisen tavoitteen kohdalla esimerkki siitä, mitä tavoitteen saavuttamiseksi on mahdollista tehdä.
3. Anna oppilaille yksittäin, pareittain tai pienryhmissä seuraava tehtävä, jonka toteutate esim. piirtämällä tai kirjoittamalla:
 - Suunnitelkaa kylä tai kaupunki, jossa kestävän kehityksen tavoitteet 1-7, 10 sekä 13-15 toteutuvat. Millä sellainen paikka näyttäisi ja millaista elämä siellä olisi?

- Esitä apukysymyksiä, esim:
Onko kaikilla riittävästi ruokaa ja puhdasta juomavettä?
Millainen koulu kylässä tai kaupungissa on?
Onko naisilla, miehillä, työillä, pojilla ja kaikilla muillakin samat oikeudet ja mahdollisuudet?
Miten ruoka hankitaan ja kasvatetaan?
Mistä sähkö tulee?
Millaista käytettävissä oleva vesi on ja miten se hankitaan?
Onko kylässä tai kaupungissa terveyskeskus?
Pääsevätkö kaikki lääkäriin?
Mitä palveluja kaikki asukkaat saavat käyttää?
Missä kunnossa luonto ja lähivesistöt ovat?

★ **Yksinkertaisempi toteutus:** jaa jokaiselle oppilaalle tai ryhmälle yksi kestävän kehityksen tavoite. Oppilaat kirjoittavat tai piirtävät siitä, mitä kylässä/ kaupungissa on tehty, miltä siellä näyttää ja miten siellä eletään, jotta kyseinen tavoite on toteutunut.

★ **Lisäideoita toteutustavaksi:**

- Käyttäkää useampi oppitunti kylän/ kaupungin pienoismallin rakentamiseen esimerkiksi kierrätysmateriaaleista.
- Tehkää animaatiotarina ohjelmointi- tai animointi-sovellusta käyttäen.

Oppiminen on oikeuteni

KOHDERYHMÄ	1–6 lk.
TAVOITE	Pohtia laadukkaan koulunkäynnin merkitystä eri näkökulmista ja harjoitella empatiataitoja.
TARVIKKEET	"Halima sai uuden mahdollisuuden" -video, piirustus- tai kirjoitusvälineet, (laitteet sähköistä tiedonhakuja varten).
KESTO	45 min.
OPS	AI, YM, ET/US, HI, YH, (KU) Linkittyy OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L4 ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestäväen kehityksen tavoitteisiin 1, 2, 3, 4, 5, 10 ja 16

OHJEET:

- Katsokaa yhdessä "Halima sai uuden mahdollisuuden" -video (kesto 6:49 min.) koulunne sähköisestä materiaalipankista tai Suomen UNICEFin sivustolta <https://www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/videot/>.
 - Pohtikaa roolista käsin koulunkäynnin merkitystä Halimalle. Jaa oppilaat n. 3 hengen ryhmiin ja anna jokaiselle eri roolit: Halima, hänen äitinsä sekä Haliman opettaja.
Ohjeista oppilaita keskustelemaan omasta roolistaan käsin siitä, miksi laadukkaan koulutuksen takaaminen Halimalle on tärkeää.
Apukysymyksiä:
Jos olisit Halima, mitä sanoisit koulunkäynnistä?
Jos olisit Haliman äiti, miksi ajattelisit, että Haliman on tärkeää saada käydä koulua?
Jos olisit Haliman opettaja, mitä voisit sanoa koulun tärkeydestä?
 - Työstäkää äskeistä roolinottotehtävää. Näytä luokassa jana, jonka toisessa päässä on vaihtoehto täysin samaa mieltä ja toisessa täysin eri mieltä. Kaikki ajattelevat nyt asioita Haliman näkökulmasta. Oppilaat asettuvat seuraavien kysymysten kohdalla sopivaan kohtaan janalla sen mukaan, mitä Halima voisi ajatella tai vaihtoehtoisesti, näyttävät peukulla vastauksen.
 - Koulunkäynti on minulle itsestäänselvyys / olen aina tiennyt, että voin käydä alakoulun loppuun ja että menen sen jälkeen yläkouluun.
 - Oppiminen on ollut minulle aina helppoa.
 - Minulle meinasi käydä niin, etten olisi oppinut olenkaan lukemaan.
 - Minun apuni kotitöissä on tärkeää.
 - Koulunkäynti on tärkein työni, mutta kotimaassani myös lasten apua tarvitaan monessa asiassa.
 - Opin koulussa tärkeitä asioita.
 - Minulla on paljon vapaa-aikaa.
 - Koulu ei ala aikaisin aamulla.
 - Käsitelkää seuraavaksi laadukkaan koulunkäynnin merkitystä jokaisen oppilaan omalta kannalta ja omia vaikutusmahdollisuuksia pohtien.
 - **1.-4. -luokkalaiset** keskustelevat, kirjoittavat tai piirtävät vastauksensa seuraavista kysymyksistä:
 - Millä lailla omassa koulussasi on helpompi oppia ja lapsilla on parempi olla kuin Haliman koulussa?
 - Mitkä asiat ovat mahdollisia aikuisena, kun on saanut käydä koulut loppuun?
 - Millaisia ehdotuksia Haliman koulun oppilaat voivat antaa, jotta koulusta saataisiin lapsille parempi paikka?
 - Miten sinä voit vaikuttaa asioihin omassa koulussasi?
 - **5.-6. -luokkalaiset tutustuvat** noin 15 min. ajan hieinan laajemmasta näkökulmasta koulutuksen merkitykseen, maailmanlaajuiseen tilanteeseen ja tilanteen kehittymiseen joko itsenäisesti tai opettajan johdolla älytaululta katsoen: www.unicef.fi/unicef/tyomme-paakohteet/koulutus/. Ohjaa oppilaat tämän jälkeen keskustelemaan ryhmissä tai kirjoittamaan seuraavista aiheista:
 - Miksi koulutus on tärkeää?
 - Miten esimerkiksi UNICEF auttaa koulutukseen liittyvissä asioissa?
 - Pohdi tulevaisuuteen liittyviä haaveitasi tai suunnitelmiasi. Mitä vaikutuksia sillä olisi niihin, jos tietäisit, ettet voi jatkaa opiskelua peruskoulun jälkeen? Entäpä jos sinulta jäisi peruskoulu kesken? Entä jos kävisit vain alakoulun?
- ★ Viimeisen kohdan voi toteuttaa kotitehtävänä.

Sketseillä kohti yhdenvertaisempaa maailmaa

KOHDERYHMÄ	3–6 lk.
TAVOITE	Tarkastella ja purkaa sukupuoleen liittyviä stereotyyppioita, harjoitella mielipiteen perustelemista ja asioiden moninäkökulmaista tarkastelua, harjoitella ilmaisemaan itseään draaman avulla.
TARVIKKEET	Jakotiloja, jossa oppilaat voivat tehdä näytelmän, Kohti yhdenvertaisempaa maailmaa -sketsit (liite)
KESTO	45 min.
OPS	AI, YM, ET/US, HI, YH Linkittyy OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L4 ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestävä kehityksen tavoitteisiin 3, 10 ja 16 (ks. s. 8).

OHJEET:

1. Kerro, että seuraavaksi oppilaat pääsevät tekemään sketsit tai pienoisnäytelmät yhdenvertaisemman ja oikeudenmukaisemman maailman puolesta. Muistuta, että jokaisella lapsella on yhtäläiset oikeudet ja oikeus mielipiteeseen, kunhan se ei loukkaa muiden oikeuksia. Kerro, että jokaisessa sketsissä seikkailee aikuinen, jolla on hölmöjä ja eriarvoisuutta lisääviä, mielipiteitä. Oppilaiden tehtävänä on keksiä sketsi, jossa aikuinen toimii hölmön mielipiteensä mukaisesti ja lapsisankari saa aikuisen ajattelemaan toisin.
2. Jaa oppilaat pieniin ryhmiin. Jaa oppilaille sketsien aiheet ja ohjeet, jotka löydät koulunne sähköisestä materiaalipankista ja tämän oppaan liitteenä (mikäli käytät oppaan sähköistä versiota). Voit myös valita ryhmällesi sopivat aiheet tai keksiä omat. Kerro, että oppilaille on 15 minuuttia aikaa lukea aikuisen hölmö väite, keskustella siitä ja keksiä väitteeseen liittyvä pienoisnäytelmä tai sketsi. Näytelmän tarkoituksena on saada aikuinen muuttamaan ajattelunsa yhdenvertaisemmaksi.
3. Ryhmät esittävät sketsin muulle luokalle.
4. Keskustelkaa, mikä oli sketsin viesti. Mitä sketsistä opittiin?
5. Purku. Keskustelkaa ryhmälle sopivalla tavalla sukupuoliin liittyvistä stereotyyppioista sekä ihastumisiin liittyvistä oletuksista.
 - Mikä on yhteistä väitteille? Tuleeko mieleen muita vastaavia väitteitä?
 - Odotetaanko lapsilta erilaisia asioita tässä ryhmässä / koulussa / kotona esimerkiksi ulkonäön tai sukupuolen takia? Miten se ilmenee? Miltä se tuntuu?

- Miten oletukset liittyvät ihmisoikeuksiin? Rajoittavatko jotkut oletukset ihmisoikeuksiamme?
- Oletko itse ollut tilanteissa, joissa olisit halunnut toimia toisin kuin sinun odotettiin toimivan?
- Mitä voisimme tehdä, jotta jokainen voisi toimia ja olla oma itsensä vapaammin tulevaisuudessa?
- Huolehdi, että lapset oivaltavat, että ketään ei saa syrjiä mistään syystä, oikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle ja että jokaisella on oikeus olla oma itsensä.

LÄHDE: Lapsen oikeus!, osa 3, Suomen UNICEF 2018.

TEHTÄVÄ 5

UNICEF-kävelyreitän visa

KOHDERYHMÄ	3–6 lk.
TAVOITE	Tutustua UNICEFin toimintaan ja kehityskysymyksiin.
TARVIKKEET	Muistiinpanovälineet, (laitteet sähköistä tiedonhakua varten)
KESTO	15 min.
OPS	AI, YM, ET/US, HI, YH, TT Linkittyy OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L3, L4, (L5) ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestäväen kehityksen tavoitteisiin 1-5, 10 ja 16 (ks. s. 8).

OHJEET:

Jos teette tehtävän kävelyreitillä, voitte esimerkiksi tulostaa kysymyksistä kävelyreitän varrelle rasteja. Luokassa voit näyttää kysymykset myös taululla ja voitte käyttää nettiä oikeiden vastausten etsimiseen.

Kysymykset

1. YK:n lapsen oikeuksien sopimus täyttää vuonna 2019...

a) 10 b) 20 c) 30 vuotta.

2. YK:n lastenjärjestö UNICEF perustettiin vuonna...

a) 1946 b) 1966 c) 1996.

3. Kestäväen kehityksen tavoitteet koskevat...

a) Afrikan maita b) Aasian maita c) kaikkia maailman maita.

4. Koulun ulkopuolella on maailman kouluikäisistä lapsista...

a) Joka kahdeskymmenes b) joka kymmenes c) joka viides.

5. UNICEF auttoi Suomea, kun Suomen lapset tarvitsivat apua...

a) Vuosina 1914–1918 b) 1947–1951 c) 1992–1994.

6. Vuonna 1980 noin 20 prosenttia maailman lapsista sai elintärkeät rokotteet. Vuonna 2016 rokotukset sai...

a) 45 % b) 66 % c) 86% kaikista maailman lapsista.

7. UNICEF-kävelyn keräyskohteena on Malawi. Malawissa äärimmäisessä köyhyydessä elää...

a) pieni määrä ihmisiä b) noin puolet ihmisistä c) noin 70 % eli seitsemän kymmenestä ihmisestä

TEHTÄVÄ 6

Vahvista kirjaimet ja väritä kuva

Lap-sen oi-keu-det kuu-lu-vat
kai-kil-le maa-il-man lap-sil-le!

Lisää tehtäviä lapsen oikeuksista sivustollamme
unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/

Kohti yhdenvertaisempaa maailmaa -sketsit (LIITE)

Aikuisen hölmö mielipide: "Työt leikkivät hyppynarulla ja pojat pelaavat jalkapalloa"

Leikkipuistossa ohjaaja sanoo, että pojat voivat lähteä kentälle pelaamaan jalkapalloa. Milla ja Sofia sanovat, että hekin lähtevät pelaamaan jalkapalloa. Ohjaaja toteaa, että jalkapallo on poikien peli, mutta tytöt voivat hyppiä hyppynarulla.

Miltä aikuisen toiminta tuntuu lapsista? Miksi se on syrjivää? Miten toivoisitte, että aikuinen toimisi toisin? Keksikää pienoishäytelmä tai sketsi tilanteesta, jossa lapset saavat aikuisen ymmärtämään, miten hän voisi toimia toisin ja yhdenvertaisuutta edistäen.

Aikuisen hölmö mielipide: "Tosimies ei itke"

Oppilaat leikkivät koulun pihalla. Antin uusi pallo vierii autotielle ja auto ajaa pallon ylitse. Pallo hajoaa. Antti on surullinen ja alkaa itkeä. Aikuinen huutaa pihan toiselta puolelta, että lopeta tuo pillittäminen, tosimies ei itke.

Miltä aikuisen toiminta tuntuu lapsista? Miksi se on syrjivää? Miten toivoisitte, että aikuinen toimisi toisin? Keksikää pienoishäytelmä tai sketsi tilanteesta, jossa lapset saavat aikuisen ymmärtämään, miten hän voisi toimia toisin ja yhdenvertaisuutta edistäen.

Aikuisen hölmö mielipide: "Siivoaminen ja muut kotityöt kuuluvat tytöille ja naisille"

Riina, Yusuf ja Eetu ovat lähdössä iltapäiväkerhossa välipalan jälkeen pihalle leikkimään. Aikuinen toteaa, että Riinan pitää siivota ensin pöytä, ennen kuin hän voi lähteä poikien kanssa ulos leikkimään.

Miltä aikuisen toiminta tuntuu lapsista? Miksi se on syrjivää? Miten toivoisitte, että aikuinen toimisi toisin? Keksikää pienoishäytelmä tai sketsi tilanteesta, jossa lapset saavat aikuisen ymmärtämään, miten hän voisi toimia toisin ja yhdenvertaisuutta edistäen.

Aikuisen hölmö mielipide: "On olemassa tyttöjen värejä ja tyttöjen juttuja ja poikien värejä ja poikien juttuja"

Eemil on saanut uuden pinkin t-paidan, jossa on poni ja Sarahilla on tummanvihreä paita, jossa on monsterialue. Lapset ovat keinumassa. Aikuinen katsoo lapsia nauraen ja kysyy, miksi he ovat vaihtaneet paitoja: Eemilillä on tyttöjen paita ja Sarahilla poikien paita.

Miltä aikuisen toiminta tuntuu lapsista? Miksi se on syrjivää? Miten toivoisitte, että aikuinen toimisi toisin? Keksikää pienoishäytelmä tai sketsi tilanteesta, jossa lapset saavat aikuisen ymmärtämään, miten hän voisi toimia toisin ja yhdenvertaisuutta edistäen.

Aikuisen hölmö mielipide: "Vain tytöt voivat tykätä pojista ja pojat tytöistä"

Kuudesluokkalaiset lapset juttelevat ihastumisistaan ja ujoudestaan pyytää ihastuksensa kohteita tekemään yhdessä jotakin kivaa. Eerik kertoo, että ei ole uskaltanut pyytää Kallea vielääkään elokuvaan. Aikuinen kysyy Eerikiltä, että eikö Eerik tiedä, että Kallehan on poika? Eerikin ystävät tietävät, että Eerik on ollut ihastunut joukkuekaveriinsa Kalleen jo pitkän aikaa ja Kallekin Eeriin. Eerik hiljenee ja pahoittaa mielensä.

Miltä aikuisen toiminta tuntuu lapsista? Miksi se on syrjivää? Miten toivoisitte, että aikuinen toimisi toisin? Keksikää pienoishäytelmä tai sketsi tilanteesta, jossa lapset saavat aikuisen ymmärtämään, miten hän voisi toimia toisin ja yhdenvertaisuutta edistäen.

Aikuisen hölmö mielipide: "On olemassa tyttöjen ammatteja ja poikien ammatteja"

Lapset keskustelevalta haaveammateistaan. Ali kertoo aikuiselle, että haluaa aikuisena lastenhoitajaksi. Aikuinen vastaa, että se on tyttöjen ammatti ja Alin kannattaa opiskella ennemmin palomieheksi, poliisiksi tai johtajaksi.

Miltä aikuisen toiminta tuntuu lapsista? Miksi se on syrjivää? Miten toivoisitte, että aikuinen toimisi toisin? Keksikää pienoishäytelmä tai sketsi tilanteesta, jossa lapset saavat aikuisen ymmärtämään, miten hän voisi toimia toisin ja yhdenvertaisuutta edistäen.